

Krig, kreaturer og kærlighed

En efterårsmorgen i 1813 kom unge Jens Nielsen gående i rask trav ud af porten på Toftegaard, som lå midt i Askø By. Jens var på vej ned mod stranden for at flytte ungvæget, som græssede der.

Som han gik der hen ad den plørede vej, hørte han en lyd af hammerslag: 'Klang! Klang! Klang!' lød det højt i den stille morgenstund.

Jens tøvede et sekund, hvad var det? Han drejede om og gik tilbage ad vejen og henne på hjørnet så han sognefogeden i færd med at slå en plakat op.

- Godmorgen, lød det fra sognefogeden. - Mor'n, svarede Jens og stirrede nysgerrigt på plakaten. - Ja, sagde sognefogeden, det er nu forbudt at have jeres køer gående på strandvigene og i strandkanten. Med høj messende stemme læste sognefogeden højt fra plakaten:

Kongen befalede

- Hans Majestæt Kongen har befalet at alt kvæg, som græsser langs strandkant og vige, skal bevogtes om dagen og tages i hus om aftenen.

Unge Jens spyttede på vejen og sagde: - Jamen, man kan da ikke gå og bevogte sine køer dagen lang, det er jo så godt som umuligt?

Sognefogeden svarede: - Jamen, så er det jeres eget ansvar, hvis der sker noget med jeres køer — vi lever jo i krigstider.

Jens gik hovedrystende ned mod stranden for at kigge til de fire køer, de havde gående dernede.

Danske kanonbåde i kamp med et engelsk krigsskib ud for Fejø 1807. Billedet ejes af Ribe Kunstmuseum og er malet af

Hvad var nu det for noget?

Normalt når Jens gik sådan alene, så gik han og drømte om sin unge trolovede Karen Marie Gertsdatter fra Femø. Karen Marie var bare 16 år, men om to år, når Karen Marie fyldte 18 år, så skulle de to giftes i Askø Kirke og på længere sigt overtage Toftegaard efter Jens' Far Niels Jensen

Da Jens kom ned til stranden, kunne han kun få øje på tre køer. Dér, hvor den fjerde ko havde stået, lå kun tøjret tilbage.

Langt ude - over mod Fejø - kunne Jens se et fremmed krigsskib ligge stille.

I rask fart ud mod skibet skød en lille robåd betjent af tre mænd. Jens kunne se, at båden stak temmelig dybt, og at der stak noget kadaverlignende op over rælingen i båden.

Nu gik det op for Jens, hvad det hele gik ud på.

Danmark var i krig med englænderne. Det havde vi været siden 1807. De engelske krigskibe havde været gode til at navigere i de mindre farvande, så som Storebælt, Smålandshavet, og de var ikke blege for at sejle igennem Storstrømmen og op langs Sjællands østkyst for at komme en anden vej til København.

Englænderne stjal køer

På de lange sejlture stak englænderne så ind med små både og stjal en ko hist og pist. Dyrene gik som regel lettilgængelige i strandkanten på de små øer. Der skulle jo mad til de mange mennesker på de store engelske krigsskibe.

Ved sidste tingstedmøde havde sognefogeden fortalt, at Danmark havde mistet hele sin krigsflåde. Det lød næsten for utroligt til at være sandt, for det var ingen ringe krigsflåde Danmark havde haft. Med et slag havde Danmark mistet forudsætningerne for at beskytte sin søhandel og sit territorium, og en epoke var slut. Danmark var ikke mere en dominerende sømagt.

De store krigsskibe

Sognefogeden havde også fortalt, at det ikke var muligt at erstatte krigsflåden igen.

De store krigsskib, som englænderne havde sejlet væk med, var bygget af over 2.000 egetræer pr. skib, og så meget egetræ kunne man ikke skaffe i en vis fart.

I stedet var man begyndt at bygge mindre kanonbåde, som blev bygget således, at de kunne bære 100 mænd og to kanoner. Kanonbådene blev roet frem, dermed var de i stand til at bevæge sig, også når det var vindstille.

Kongen havde også udstedt 'kaperbreve', det vil sige, man måtte kapre skibe, som sejlede varer til og fra England.

Sørøveri

Jens tænkte ved sig selv, at kapre et skib, det var det samme som sørøveri, men på den anden side, så måtte man prøve på at stække englænderne.

Siden Københavns Bombardement i 1807 havde Danmark ligget i krig med England — og hvor længe endnu?

Jens trak af sted med de tre køer, og tænkte misfornøjet på, at hans far Niels Jensen på Toftegaard ville blive sur og vred over at miste en ko til fjenden. Det var et stort tab — og hele tiden blev der krævet højere skatter fra Kongens og statens side.

Den forbaskede krig! Den kostede Danmark dyrt — og de 9.000 spanske og franske soldater, som Napoleon havde sendt til Danmark "for at hjælpe" — de var jo ved at æde folk ude af husene.

Det faldt pigerne for

Spaniolerne kom med deres brune øjne og sorte hår, og det kunne de unge danske piger åbenbart ikke stå for.

Jens skuttede sig og takkede Vorherre, fordi der ingen spanske soldater var indlogeret på de tre små øer i Smålandshavet. Hvem ved, hvordan Karen Marie havde stillet sig til dem? Jens nåede stalden på Toftegaard og gennede køerne ind i stalden.

Nu ville han ind og havde sin davre.